Systémy ochrany semenářských porostů jetelovin proti škodlivým organismům

Ing. Pavel Kolařík

Zemědělský výzkum Troubsko spol. s r.o.

Semenářství trav a jetelovin – současnost a perspektivy

21. února 2019

Současná situace v semenářství pícnin v ČR

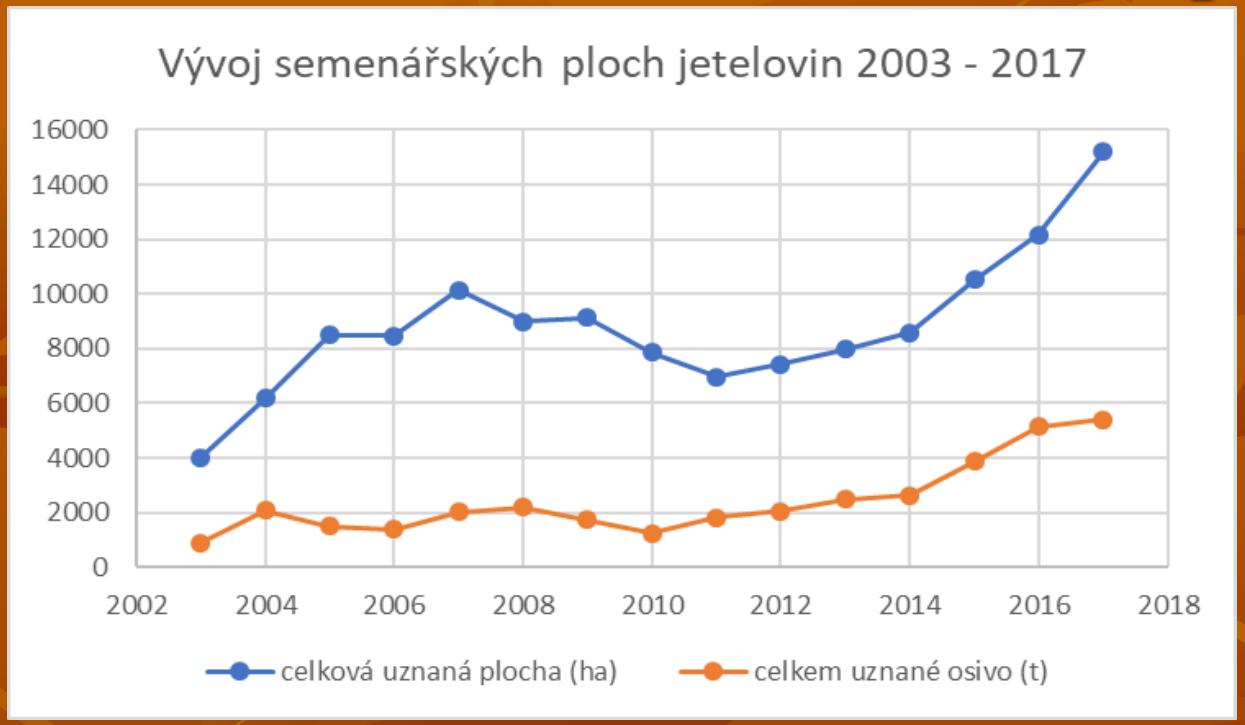

Zdroj informací (Výroční zprávy UKZUZ)

- Postupné zvyšování uznaných semenářských ploch (ha)
- Zvyšování celkem uznaného osiva (t)
- Dominantní množení – jetel luční, jetel nachový, vojtěška setá
- Přihlášené množitelské plochy v roce 2017 – 18 473,35 ha; 2018 – 15 196,80 !!!

Význam jetelovin - snížení eroze (vodní, větrná), biodiverzita, příznivý dopad na půdu (kořenový systém, fixace vzdušného N, struktura půdy), přerušovač osevních sledů, potlačení plevelů, zastínění půdy,

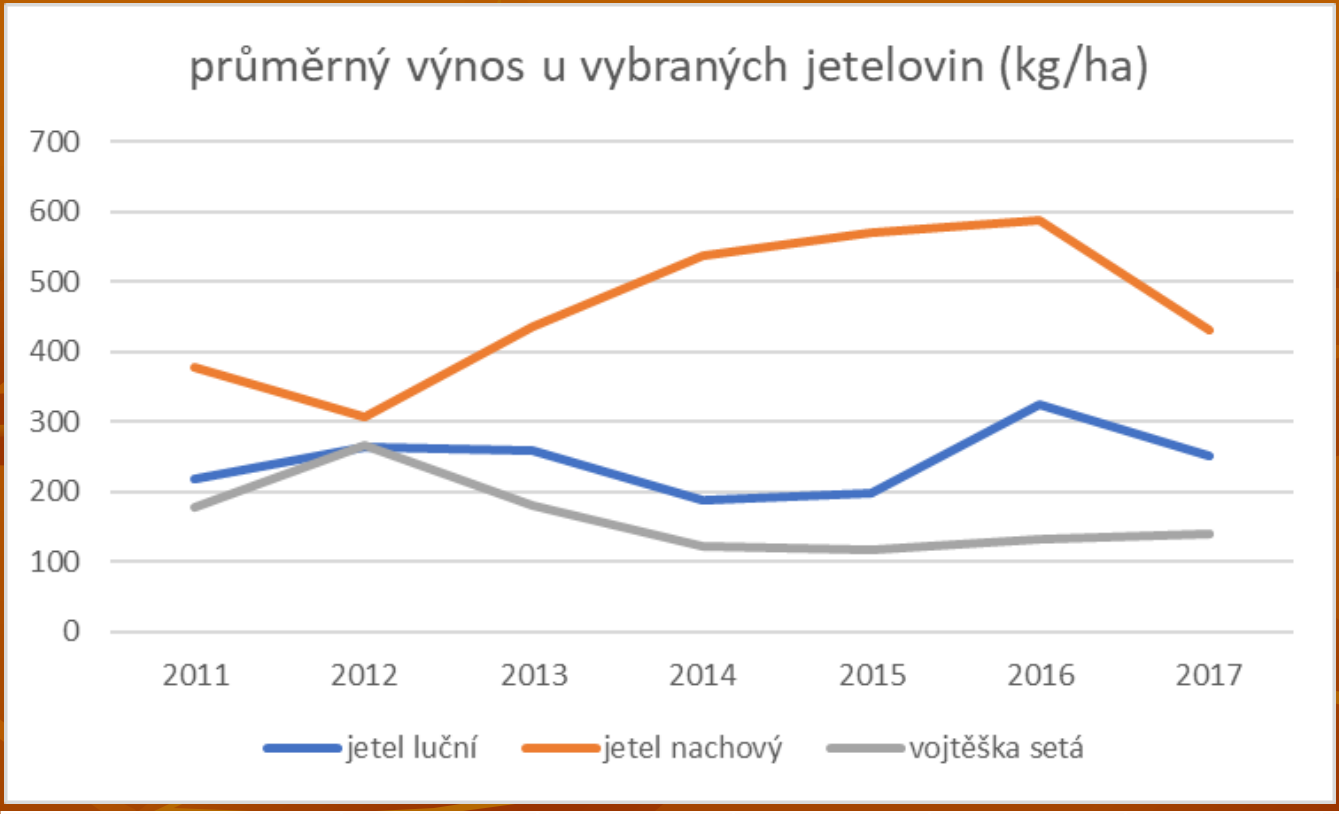

Kolísání hektarových výnosů

Důvody:

Povětrnostní podmínky

Nedostatečné technologie IOR

Ochrana semenných porostů

průměrný výnos u vybraných jetelovin (kg/ha)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
jetel luční	219,1	263	258,9	186,8	198,7	324,8	250,9
jetel nachový	378,4	306,1	434,4	537,2	568,5	586,19	431,2
vojtěška setá	177,4	265,1	179,7	120,8	117,9	132,94	140,9

Zdroj informací (Výroční zprávy UKZUZ)

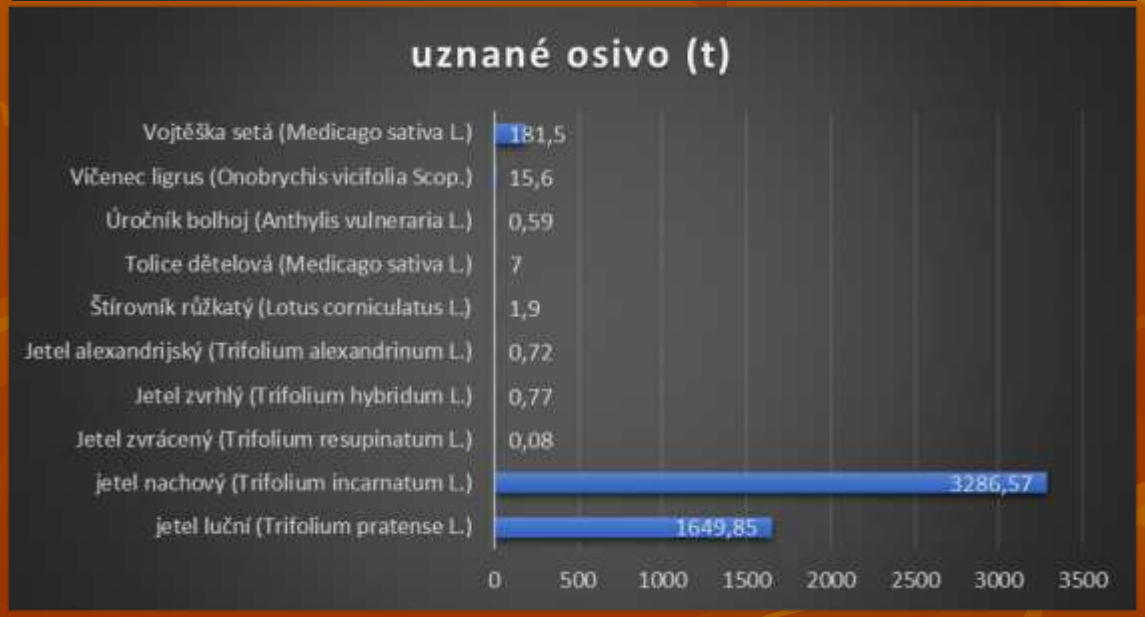

Vojtěška setá:
- dříve export osiva do celého světa
- dnes – závislost na importu (2014/2015 – 51/172 t)

Jetel luční:
- převládá export (2014/2015 – 359/8)

Jetel nachový
-v posledních letech v ČR boom
- převládá export, import do 9 %

Zdroj informací (Výroční zprávy UKZUZ)

Listopasi rodu Sitona

Sitona lineatus (Linnaeus,1758)

Sitona macularius (Marsham 1802)

Sitona hispidulus (Fabricius, 1777)

Sitona sulcifrons (Thunberg, 1798)

- dospělci - velikost 4 až 5 mm - významné poškození vzcházejících porostů
- přezimují dospělci, na jaře migrace do porostů bobovitých rostlin (hrách, vojtěška, jetel aj.), kde způsobují škody žírem na vzcházejících rostlinách
- typickými příznaky žíru - okrouhlé výkusy ve tvaru zoubkování na okrajích listů u vzcházejících a mladých rostlin.
- vývoj larev - kořenový systém, vyžíraní bakteriálních hlízek (vykusování dutin, odumírání malých kořínků)
- brouci nové generace se líhnou v červenci
- jedna generace v roce
- přetrvávající velmi teplé a vlhké počasí v období dubna až června - zvýšení plodnosti listopasů - může dojít k jejich přemnožení
- přirození nepřátelé listopasů - lumci a lumčíci, vajíčka listopasů pak můžou požírat různé druhy střevlíků a drabčíků

- na počátku vzcházení - zjištění situace
- monitoring – vizuálně, pomocí rámečku
- počet brouků a rostlin na 0,25 m2 na několika místech v porostu
- počty brouků - okraje polí, uvnitř pole
- prahy škodlivosti - 10 a více brouků na 100 rostlin v době od vzcházení do vytvoření 1. trojlístku
  - 5 brouků na 100 rostlin v období suchého teplého počasí nebo
  - 10 % ztráty listové plochy

- dříve - moření osiva - úsporný a ekologicky přijatelný způsob ochrany vzcházejících rostlin před hmyzími škůdci
- mořidla se systémovým účinkem - cílená pouze na konkrétní skupiny hmyzu
- při srovnání ochrany (moření vs. Foliární aplikace) u vzcházejících porostů likvidace nejenom cíleného škůdce, ale i všechny jeho přirozené predátory či parazitoidy
- v roce 2009 registrace - Elado 480 FS (ú.l. beta-cyfluthrin - 80 g + clothianidin - 400 g) v dávce 15 l/t osiva (jetel luční), 20 l/t (vojtěška setá)
- významné snížení poškození vzcházejících porostů.
- rozhodnutím Odvolacího výboru u EC komise dne 29. 4. 2013 - prosazení zákazu 3 neonikotinoidních účinných látek (imidacloprid, thiamethoxam, clothianidin
- dnes - trvalý zákaz

Poecilus cupreus

Agonum dorsale

Bembidion lampros

Chemická ochrana

- Aktuální stav chemické ochrany = 0
- pyrethroidy – Decis Mega, Decis Protech, Dinastia (ú.l. deltametrhin) – registrace proti listopasům do semenných porostů vojtěšek

- Substituce - ?
- Antiresistentní strategie?

- Výsledky výzkumného projektu - podání návrhů rozšíření použití - Decis Protech, Decis forte – jetel luční, hybrid jetele lučního a jetele prostředního, tolice dětelová

- Mořidla?

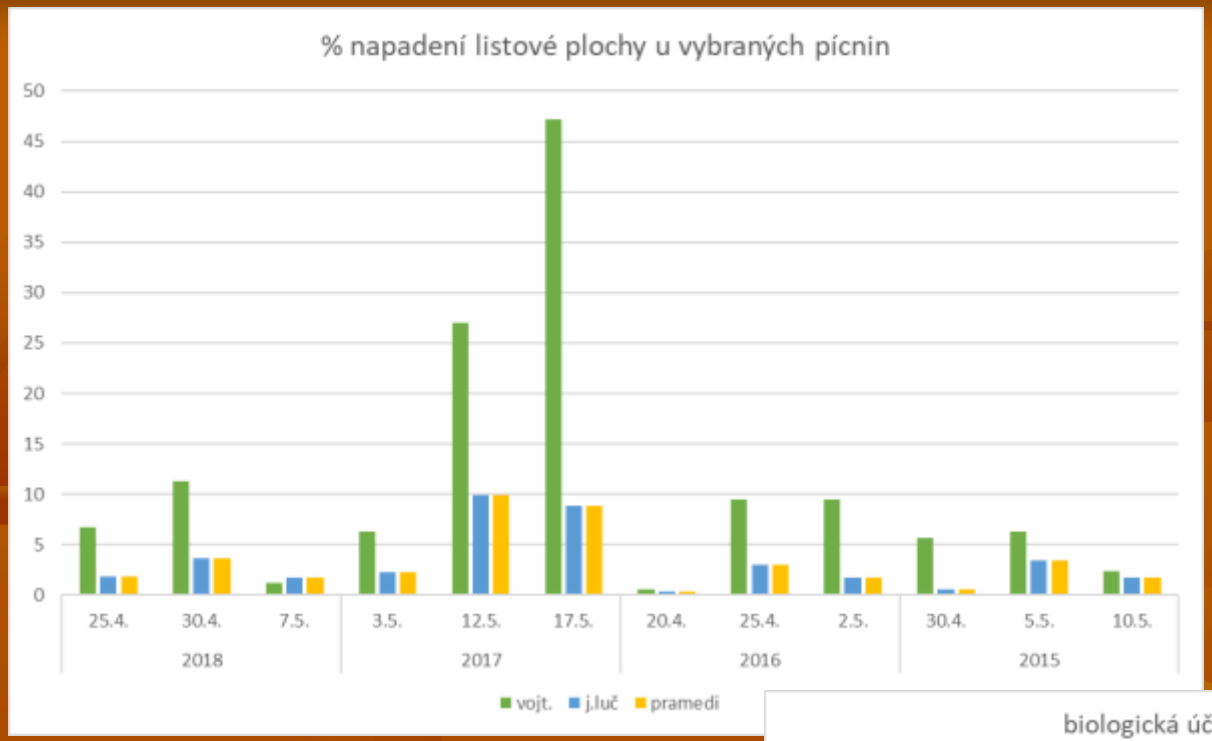

Škodlivost listopasů u víceletých pícnin

Ověřovací pokusy - mořidla

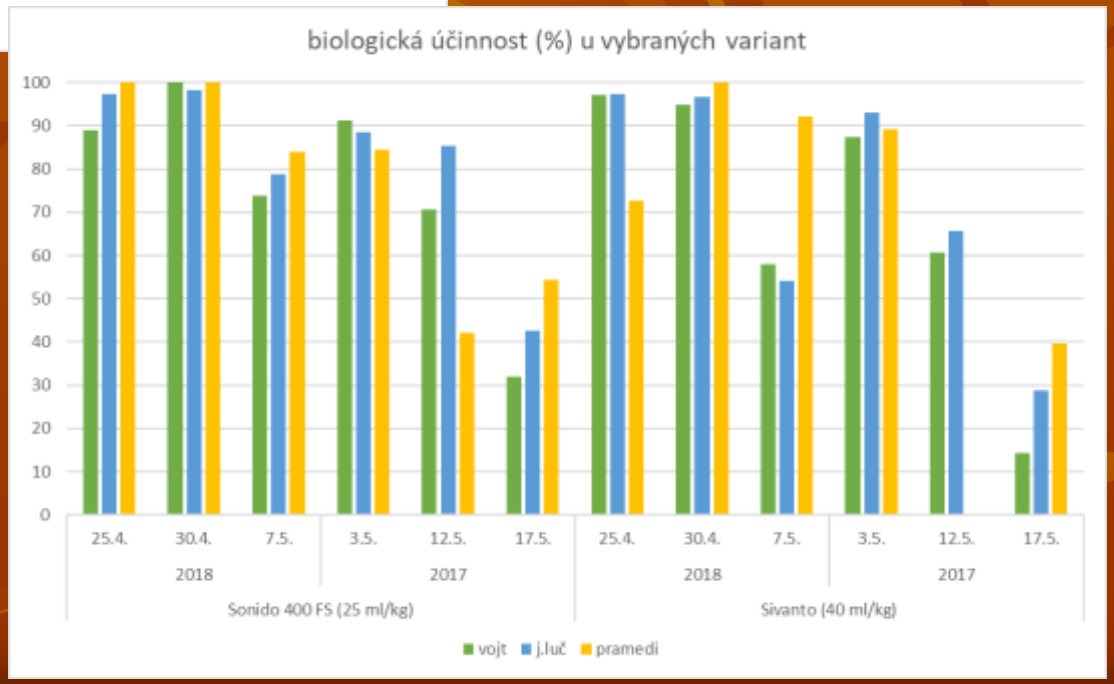

Testování citlivostí populací listopasů rodu Sitona

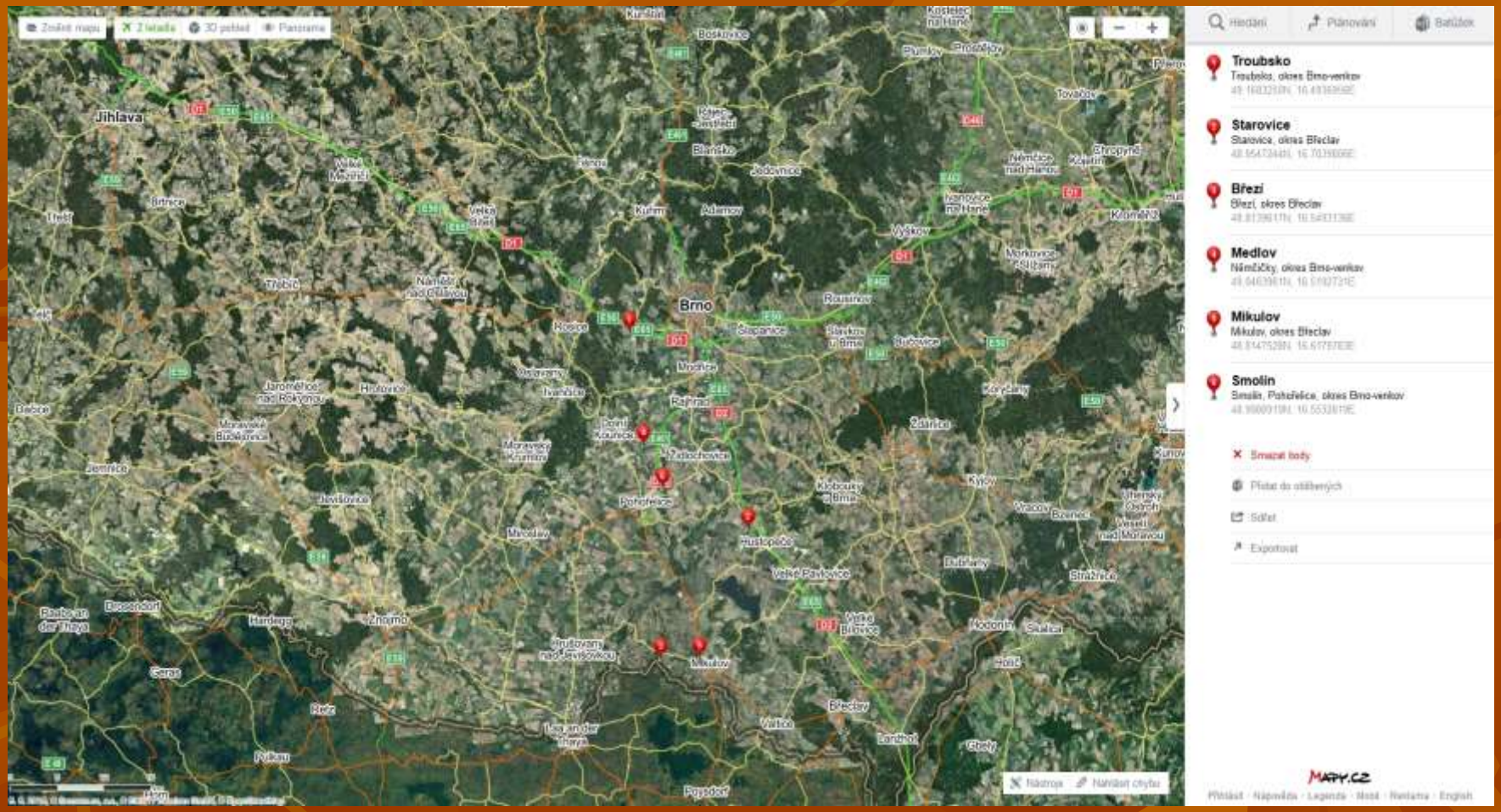

- Rok 2017; 2018 (jaro) - Testování dle metodik IRAQ – lahvičkový test
- 2017 - celkem testováno 6 populací – LC (lambda-cyhalothrin)
- 2018 - listopasi rodu Sitona (6 populací, testy na ú.l. LC, TF

číslo sběru	kód populace	obec (okres)	datum sběru	kontakt. lab. účinnost max. registr. dávky 7,5 g/ha (%)	kontakt. lab. účinnost dávky 1,5 g/ha (%)	st. rezistence dle IRAC
2	2LIS	Březí I (BV)	01.05.2018	100,00	100,00	1
4	4LIS	Starovice (BV)	01.05.2018	100,00	100,00	1
5	5LIS	Vikýřovice (SU)	06.05.2018	100,00	100,00	1
6	6LIS	Zábřeh na Moravě (SU)	07.05.2018	100,00	100,00	1
7	7LIS	Náměšť na Hané (OC)	07.05.2018	100,00	100,00	1
8	8LIS	Topolany (OC)	07.05.2018	100,00	100,00	1
		median		***100,00***	***100,00***	
		průměr				

kód populace	LD_{50} (g ú.l./ha)	Resistance ratio ($minLD_{50}$ 2018)	Resistance ratio ($minLD_{50}$ 18-18)	LD_{90} (g ú.l./ha)	Resistance ratio ($minLD_{90}$ 2018)	Resistance ratio ($minLD_{90}$ 18-18)	LD_{95} (g ú.l./ha)	Resistance ratio ($minLD_{95}$ 2018)	Resistance ratio ($minLD_{95}$ 18-18)
2LIS	0,15	1,15	1,15	0,35	1,17	1,17	0,44	1,19	1,19
4LIS	0,14	1,08	1,08	0,30	1,00	1,00	0,37	1,00	1,00
5LIS	0,13	1,00	1,00	0,32	1,07	1,07	0,41	1,11	1,11
6LIS	0,15	1,15	1,15	0,37	1,23	1,23	0,48	1,30	1,30
7LIS	0,16	1,23	1,23	0,36	1,20	1,20	0,45	1,22	1,22
8LIS	0,17	1,31	1,31	0,34	1,13	1,13	0,41	1,11	1,11
median	***0,15***			***0,35***			***0,43***		
průměr									

číslo sběru	kód populace	st. rezistence dle IRAC
2	2LIS	1
4	4LIS	1
5	5LIS	1
6	6LIS	1
7	7LIS	1
8	8LIS	1

LC listopas 18: celkem 6 populací (jen CZ)

jen ČR	st. rezistence	počet populací	podíl populací (%)
	5	0	0,00
	4	0	0,00
	3	0	0,00
	2	0	0,00
	1	6	100,00

číslo sběru	kód populace	st. rezistence dle IRAC
4	4LIS	1
5	5LIS	1
6	6LIS	1
7	7LIS	1
8	8LIS	1

TF listopas 18: celkem 5 populací (jen CZ)

jen ČR	st. rezistence	počet populací	podíl populací (%)
	5	0	0,00
	4	0	0,00
	3	0	0,00
	2	0	0,00
	1	5	100,00

Výsledek = testovaní jedinci – plně citliví

Nosatčíci rodu Apion

Protapion trifolii (Linnaeus, 1768)

Protapion apricans (Herbst, 1797)

Apion virens (Herbst, 1797)

Apion seniculum (W. Kirby, 1808)

- nosatčík jetelový (*Protapion trifolii*)
  nosatčík obecný (*Protapion apricans*)
  nosatčík zúžený (*Apion seniculus*)
  nosatčík zelenavý (*Apion virens*)

Vývojový cyklus

- brouci po přezimování migrují do blízkých porostů jetelů, kde na listech provádějí úživný žír
- vajíčka jsou kladena do nerozkvetlých zelených kvítků v průběhu měsíce května až června
- vylíhlé larvičky provádí žír na bazálních částech jednotlivých kvítků, čímž dochází ke snížení výnosu semene
- v průběhu svého vývoje dokáže jedna larva zničit v průměru 7 až 11 kvítků
- larvy se kuklí v jetelových hlávkách
- brouci nové generace – líhnutí červen/červenec - následně přezimují
- 1 generace v roce

žír brouků nosatčíků na listech jetele

kukly nosatčíků v jetelové hlávce

- u nosatčíků na jeteli je nutné provádět důsledně prognózu i signalizaci ošetření proti nim

- prognóza výskytu - před první sečí

- předpokládaný škodlivý výskyt – při zjištění 350 brouků na 100 smyků

- ošetření - semenné porosty, zjištěno 200 a více imág nosatčíků na 100 smyků

napadení hlávek larvami:

- **Slabé – 0 – 0,5 larev/hlávku**
- **Střední – 0,5 – 1,5 larev/hlávku**
- **Silné – 1,5 a více larev/hlávku**

pokusná lokalita 2014

pokusná aplikace 2012

Metody ochrany

nechemické/chemické

- agrotechnický způsob

1) výběr vhodné plochy k semenaření

2) ponechání pásu z první seče

- Nezakládání semenných porostů v blízkosti skladů sušeného jetele a ani v blízkosti starších porostů jetele určených k zaorání

- ponechání pásu z první seče pro vykladení nosatčíků - likvidace po odkvětu
- výhoda – podpora opylovačů

Opylovači v porostu

Zdravá jetelová hlávka

Chemická ochrana

Povolené přípravky na ochranu rostlin filtrovat (filtr: nenastaven)

Přípravek	Účinná látka	Člověk	Voda	Vod.org.	Půd.org.	Včely	N.člen.	Ptáci...	N.rostl.	Ž.pro...
Biscaya 240 OD	Thiakloprid (K)			i						
Karate se Zeon technologií 5 CS	Lambda-cyhalothrin (K)			i			i			
Mospilan 20 SP	Acetamiprid (S)			i			i			
SpinTor	Spinosad (K)		i	i			i			

- zde - antiresistentní strategie ale – Biscaya, Mospilan, Spintor – konec používání 30.4.2019; Karate 30.6.2020
- Substituce?

- Výsledky biologické účinnosti – polní pokusy 2016-2018

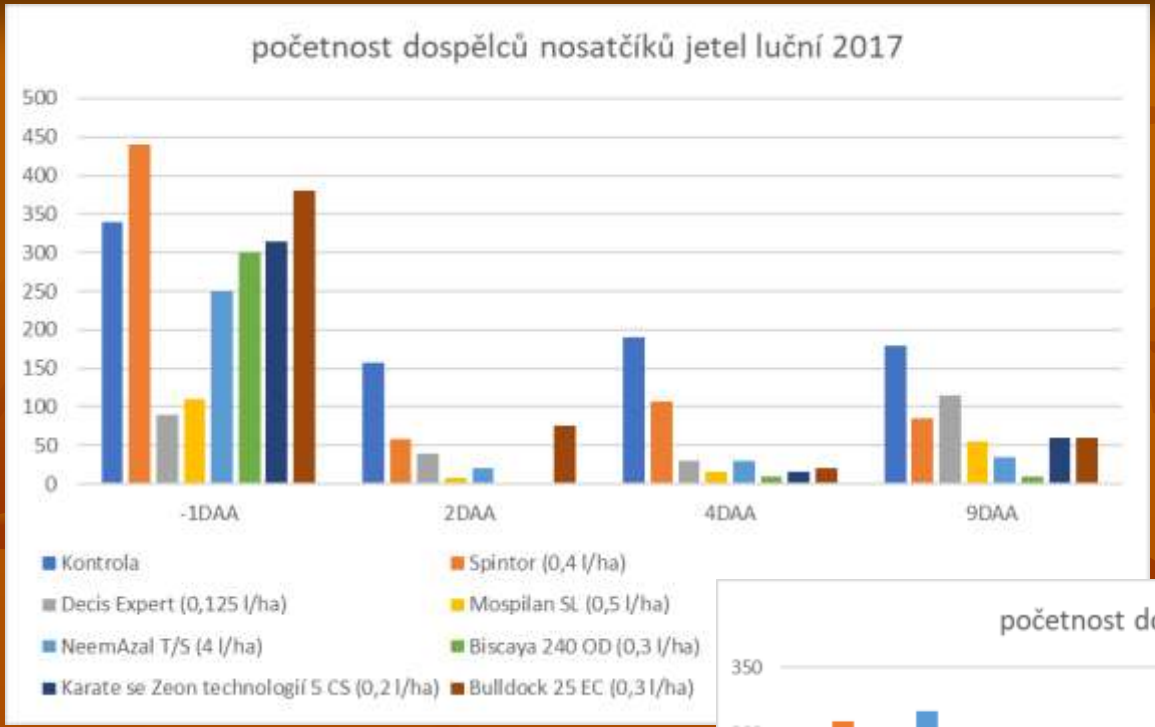

Početnost dospělců rozdílný v porovnání s neošetřenou kontrolní variantou

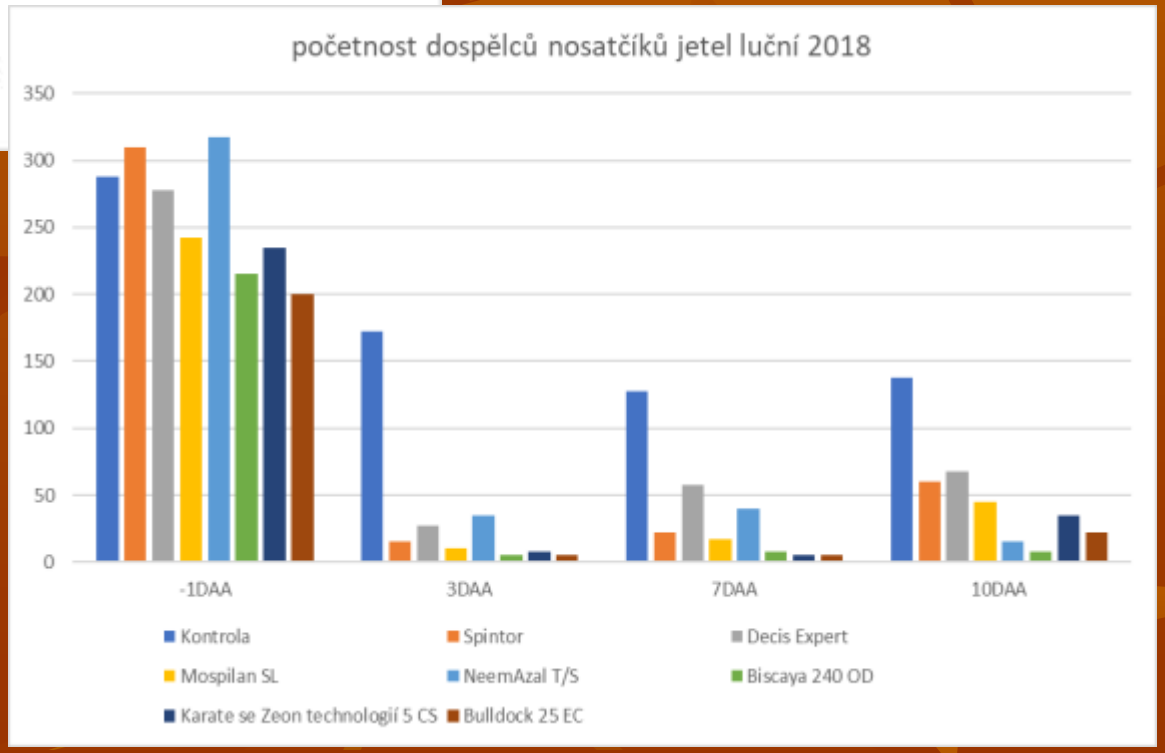

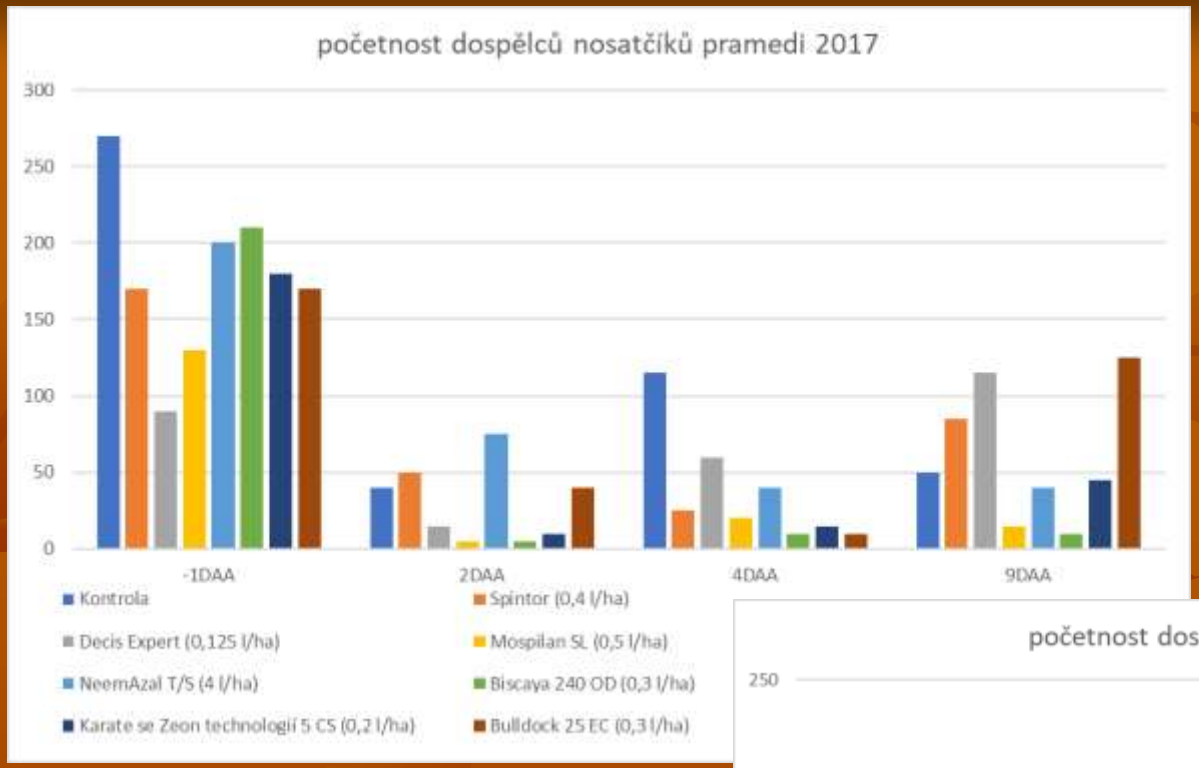
početnost dospělců nosatčíků pramedi 2017
300
250
200
150
100
50
0
-1DAA
2DAA
4DAA
9DAA
Kontrola
Spintor (0,4 l/ha)
Decis Expert (0,125 l/ha)
Mospilan SL (0,5 l/ha)
NeemAzal T/S (4 l/ha)
Biscaya 240 OD (0,3 l/ha)
Karate se Zeon technologií 5 CS (0,2 l/ha)
Bulldock 25 EC (0,3 l/ha)

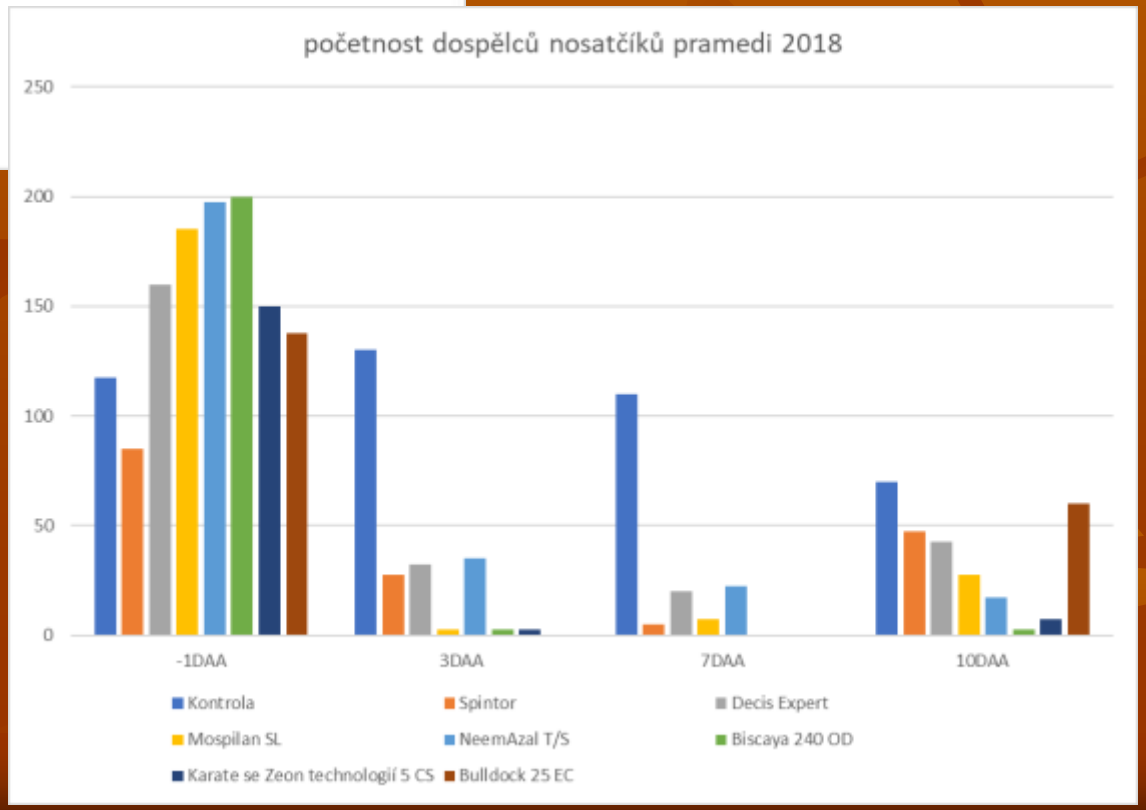
početnost dospělců nosatčíků pramedi 2018
250
200
150
100
50
0
-1DAA
3DAA
7DAA
10DAA
Kontrola
Spintor
Decis Expert
Mospilan SL
NeemAzal T/S
Biscaya 240 OD
Karate se Zeon technologií 5 CS
Bulldock 25 EC

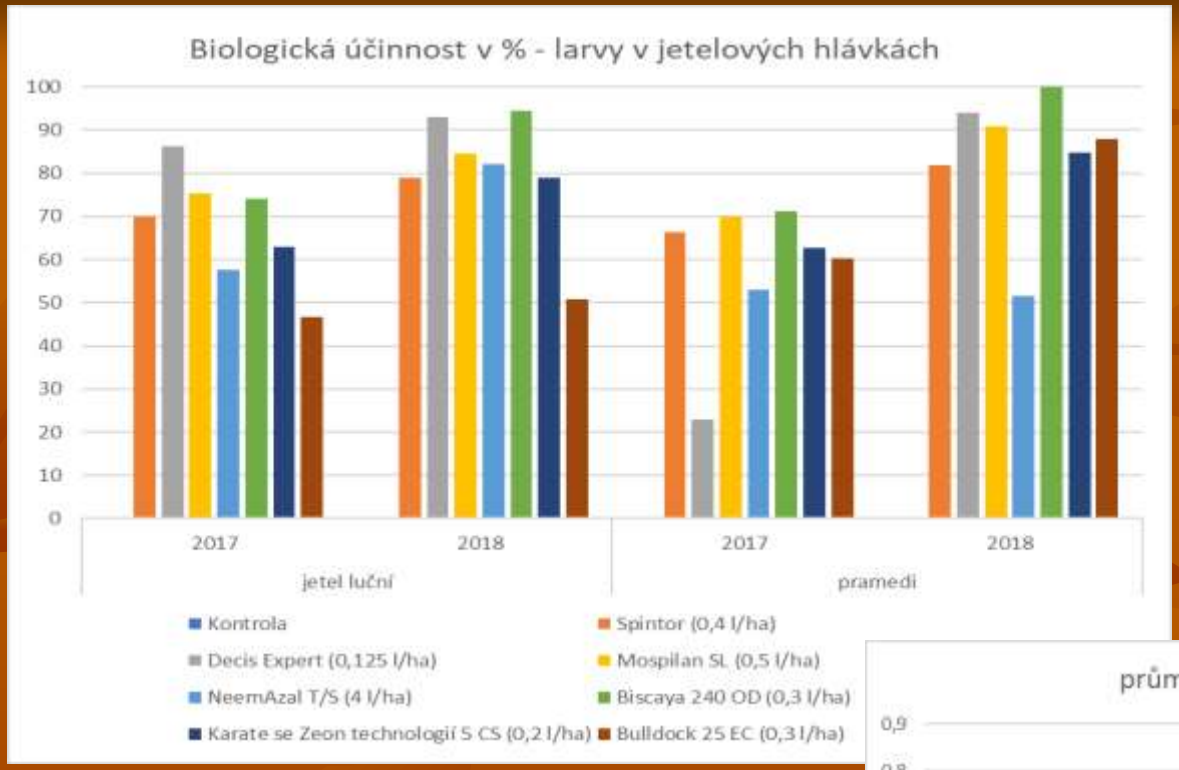

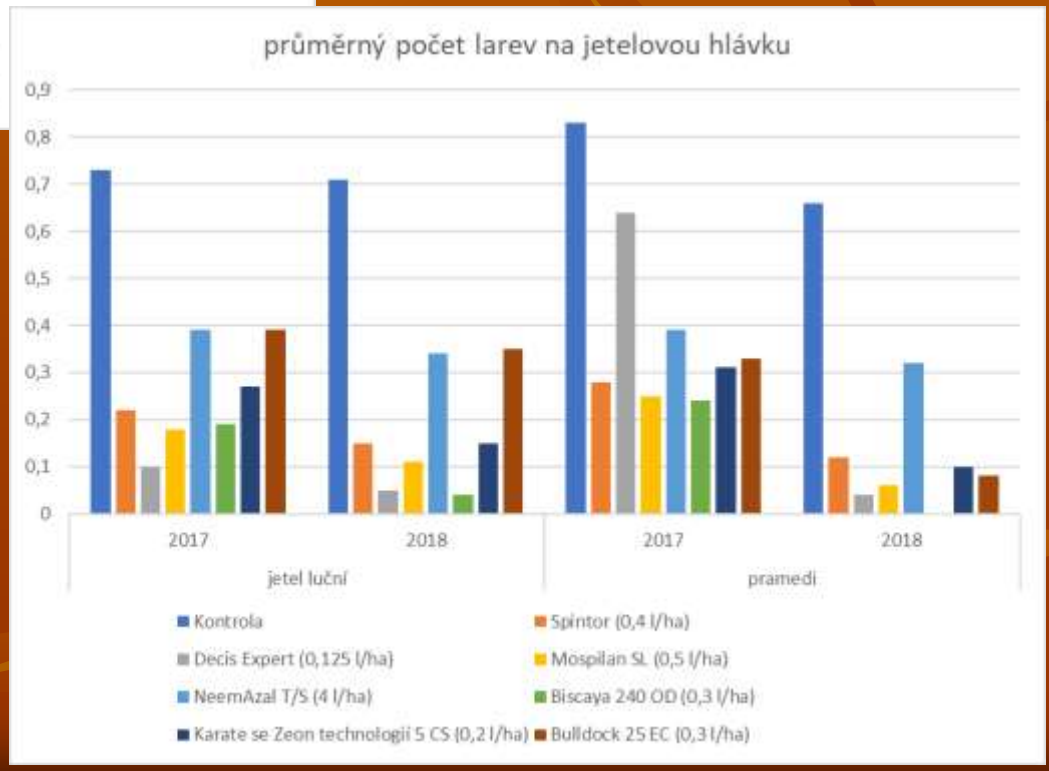

Početnost larev rozdílná v porovnání s neošetřenou kontrolní variantou

Dobrá biologická účinnost insekticidů

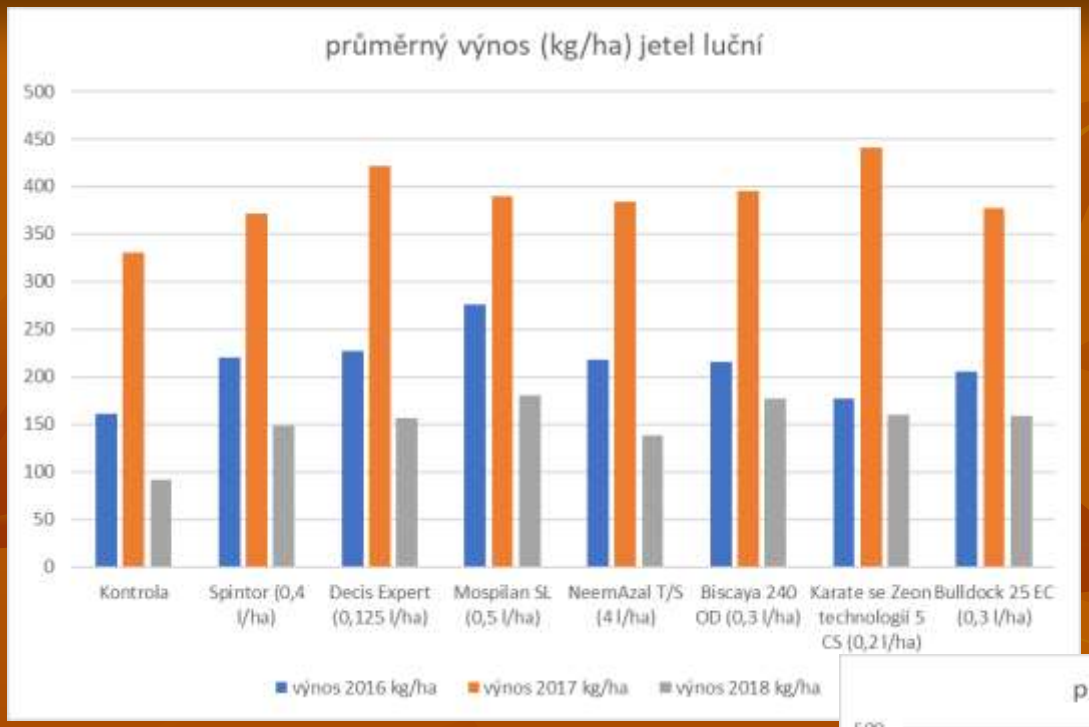
průměrný výnos (kg/ha) jetel luční
500
450
400
350
300
250
200
150
100
50
0
Kontrola
Spintor (0,4 l/ha)
Decis Expert (0,125 l/ha)
Mospilan SL (0,5 l/ha)
NeemAzal T/S (4 l/ha)
Biscaya 240 OD (0,3 l/ha)
Karate se Zeon technologií 5 CS (0,2 l/ha)
Bulldock 25 EC (0,3 l/ha)
výnos 2016 kg/ha
výnos 2017 kg/ha
výnos 2018 kg/ha

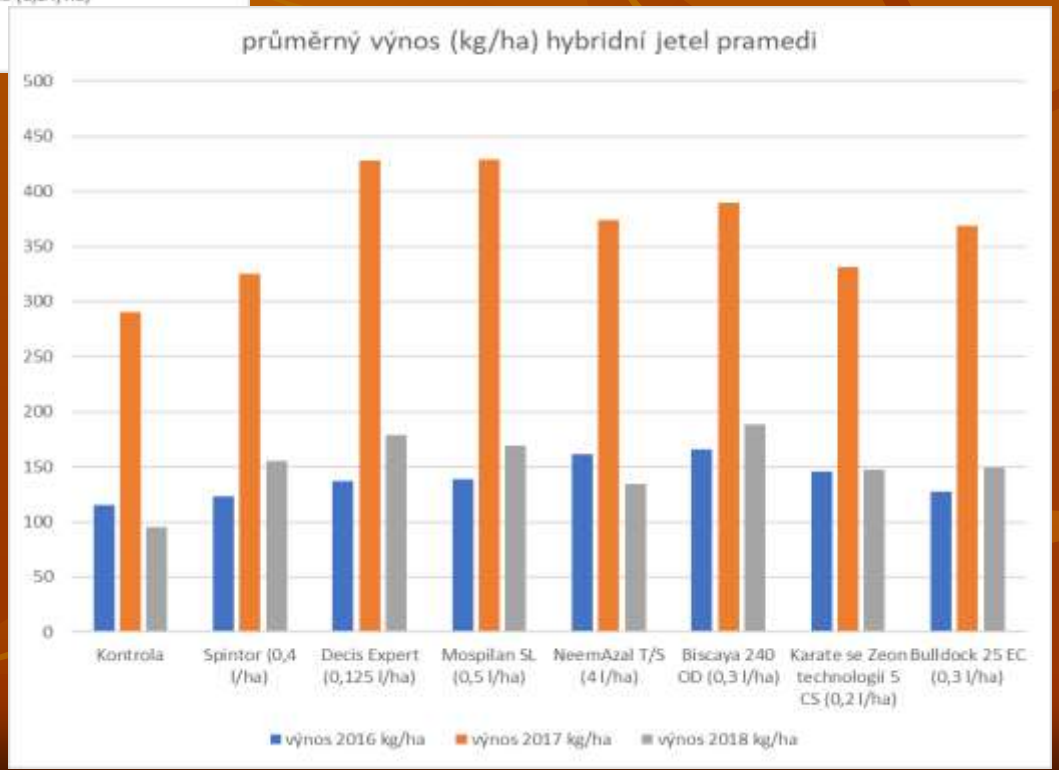
průměrný výnos (kg/ha) hybridní jetel pramedi
500
450
400
350
300
250
200
150
100
50
0
Kontrola
Spintor (0,4 l/ha)
Decis Expert (0,125 l/ha)
Mospilan SL (0,5 l/ha)
NeemAzal T/S (4 l/ha)
Biscaya 240 OD (0,3 l/ha)
Karate se Zeon technologií 5 CS (0,2 l/ha)
Bulldock 25 EC (0,3 l/ha)
výnos 2016 kg/ha
výnos 2017 kg/ha
výnos 2018 kg/ha

číslo sběru	kód populace	obec (okres)	datum sběru	kontakt. lab. účinnost max. registr. dávky 7,5 g/ha (%)	kontakt. lab. účinnost dávky 1,5 g/ha (%)	st. rezistence dle IRAC
1	NOS1	Němčičky (BV)	08.08.2018	100,00	93,33	2
2	NOS2	Troubsko (BI)	08.08.2018	100,00	90,00	2
3	NOS3	Litostrov (BI)	08.08.2018	100,00	96,67	2
4	NOS4	Březí (BV)	08.08.2018	100,00	100,00	1
5	NOS5	Vikýřovice (SU)	08.08.2018	100,00	100,00	1
6	NOS6	Zábřeh na Moravě (SU)	08.08.2018	100,00	96,67	2
7	NOS7	Náměšť na Hané (OC)	06.08.2018	100,00	100,00	1
8	NOS8	Olomouc Topolany (OC)	07.08.2018	100,00	100,00	1
		median		***100,00***	***98,34***	
		průměr				

kód populace	LD_{50} (g ú.l./ha)	Resistance ratio (minLD_{50} 2018)	Resistance ratio (minLD_{50} 18-18)	LD_{90} (g ú.l./ha)	Resistance ratio (minLD_{90} 2018)	Resistance ratio (minLD_{90} 18-18)	LD_{95} (g ú.l./ha)	Resistance ratio (minLD_{95} 2018)	Resistance ratio (minLD_{95} 18-18)
NOS1	0,33	1,74	1,74	1,27	1,95	1,95	1,87	2,15	2,15
NOS2	0,24	1,26	1,26	1,26	1,94	1,94	2,03	2,33	2,33
NOS3	0,21	1,11	1,11	0,88	1,35	1,35	1,32	1,52	1,52
NOS4	0,19	1,00	1,00	0,65	1,00	1,00	0,92	1,06	1,06
NOS5	0,23	1,21	1,21	0,65	1,00	1,00	0,87	1,00	1,00
NOS6	0,23	1,21	1,21	0,86	1,32	1,32	1,25	1,44	1,44
NOS7	0,20	1,05	1,05	0,77	1,18	1,18	1,14	1,31	1,31
NOS8	0,23	1,21	1,21	0,86	1,32	1,32	1,25	1,44	1,44
median	***0,23***			***0,86***			***1,25***		
průměr									

číslo sběru	kód populace	st. rezistence dle IRAC
1	NOS1	2
2	NOS2	2
3	NOS3	2
4	NOS4	1
5	NOS5	1
6	NOS6	2
7	NOS7	1
8	NOS8	1

LC nosatcici 18: celkem 8 populací (jen CZ)

jen ČR	st. rezistence	počet populací	podíl populací (%)
	5	0	0,00
	4	0	0,00
	3	0	0,00
	2	4	50,00
	1	4	50,00

-Testování citlivostí populací nosatčíků rodu Apion (2016) – Troubsko, Domášov – populace plně citliví k ú.l. LC (lambda-cyhalthroin)

-2018 – (8 populací – testy na ú.l. LC) – vysoce citliví a citliví jedinci

Kyjatka hrachová (*Acyrthosiphon pisum*)

- bezkřídlé i okřídlené živorodé samičky jsou 4,5 – 5,5 mm dlouhé, zelené, někdy červenavé barvy
- přezimuje ve stádiu vajíčka na jeteli, vojtěšce a jiných víceletých bobovitých rostlinách
- líhnutí zakladatelek - v průběhu dubna a začátkem května
- zakladatelky rodí bez oplodnění živé larvy - dospívají v okřídlené i bezkřídlé samičky - dále se rozmnožují partenogeneticky
- vývoj jedné generace - závislý na průběhu počasí (8 až 15 dní)
- jedna samička žije tři až čtyři týdny a dá vznik 50 až 100 larvičkám.
- optimální podmínky pro její rozmnožování - 10°C až 20°C a vlhkosti vzduchu 70 %
- vytváří velké kolonie na vrcholcích rostlin, na výhoncích nebo na listech

rodící samička

kolonie na rostlinách

Hospodářská škodlivost

- škodí pouze na semenných porostech při své vyšší početnosti
- porosty jsou napadány z počátku ohniskově, později se rozšiřuje zamoření na celou plochu
- rostliny poškozuje sáním - způsobuje svinování a zkadeření listů a je také významným přenašečem rostlinných virů

Ochrana

- preventivní ochranu – sledování populace v jarním období - optimální podmínky pro rozmnožování, nízká parazitace zakladatelek – potencionální nebezpečí
- při vyšší početnosti lze populaci mšic oslabit první sečí a později je likvidována řadou predátorů i parazitoidů (mšicomar *Aphidius ervi*, predátory z řad entomofágních slunéček, larev pestřenek a zlatooček a dalších)
- Pirimor 50 WG (u.l. pirimicarb 500 g/l) v dávce 0,6 – 0,5 kg/ha.
- Návrh rozšíření – Decis Protech, Decis forte – jetel luční, hybrid jetele l. a prostředního a tolice dětelová

Varianta/	počet kyjatky hrachové na 100 smyků				Biologická účinnost v %		
datum	10.7.	12.7.	14.7.	19.7.	12.7.	14.7.	19.7.
Kontrola	45	50a	42,5a	45a	*	*	*
Spintor	48	5b	0b	0b	90	100	100
Decis Mega	43	2,5b	0b	2,5b	95	100	100
Mospilan SL	40	2,5b	2,5b	0b	95	94,12	94,44
NeemAzal T/S	35	2,5b	0b	0b	95	100	100
Biscaya 240 OD	38	2,5b	0b	0b	95	100	100
Bulldock 25 EC	32	5b	0b	0b	90	100	100
Karate se Zeon technologií 5 CS	41	0b	0b	0b	100	100	100

Vliv ošetření na početnost kyjatky hrachové na jeteli lučním – Troubsko 2017

Varianta/	počet kyjatky hrachové na 100 smyků				Biologická účinnost v %		
datum	10.7.	12.7.	14.7.	19.7.	12.7.	14.7.	19.7.
Kontrola	30	35a	32,5a	65a	*	*	*
Spintor	20	0b	0b	12,5b	100	100	80,77
Decis Mega	20	0b	0b	0b	100	100	100
Mospilan SL	15	5b	0b	0b	85,71	100	100
NeemAzal T/S	20	5b	0b	0b	85,71	100	100
Biscaya 240 OD	15	2,5b	0b	0b	92,86	100	100
Bulldock 25 EC	20	0b	0b	0b	100	100	100
Karate se Zeon technologií 5 CS	30	10ab	0b	0b	71,43	100	100

Vliv ošetření na početnost kyjatky hrachové na jeteli pramedi – Troubsko 2017

Zaplevelení u jetelovin

Víceleté jeteloviny - mělce seté drobnosemenné plodiny - pomalejší počáteční růst s nízkou konkurenční schopností vůči plevelům, zapojené porosty - zaplevelení potlačují

Druhové spektrum plevelů se liší

- v roce založení - převládají jednoleté plevele
- v užitkových letech - selekce plevele užitkových let - přezimující, odolávající sečení a často i chemickému ošetření

Pěstební opatření na regulaci plevelů v jetelovinách

- volba vhodné plodiny a odrůdy, krycí plodiny, kvalita osiva, zpracování půdy a setí
- pro zakládání porostů jetelovin - problematické období - po výsevu do zapojení/seče
  - zakládáme často jako podsev do krycí plodiny (chrání lépe, než herbicid - u jetele, štírovníku)
- **krycí plodina** (*pšenice, oves, ječmen, luskoviny - semi-leaf hrachy, bob a luskovinoobilní směsky, případně kukuřice)*
  negativa - konkurence krycí plodiny může způsobit potlačení podsevu (např. za sucha), mohou nastat problémy se sklizní, výdrolem nebo obrůstáním k. plodiny

- **čisté výsevy** - vyžadující ošetření herbicidy
  - kromě jednoletých jetelovin vhodnější u *vojtěšky* a pozdější výsevy intenzivnějších odrůd *jetele lučního*

Nechemické způsoby

- **sečení porostu** - potlačení jednoletých plevelů
- **mulčování** - odpadá starost se sklízením méně hodnotné biomasy rostlin, vzrůstá riziko horšího obrůstání hlavně u čerstvě založeného porostu (vyležení pod mulčem), riziko pro zvěř, hmyz
- **vláčení** – např. při setí do vzrostlé krycí plodiny
- **plečkování**
- **mechanická ruční selekce** – u semenářsky sledovaných odolných plevelů

Chemické způsoby

při silném výskytu významných druhů plevelů

Omezení - jeteloviny velmi citlivé k herbicidům – v polních pokusech pozorována výrazná přechodná fytotoxicita, většinou mizí po několika týdnech

Naplánování chemického ošetření

- sledovat včas druhy plevelů, intenzitu výskytu, fázi růstu a jejich odolnost k herbicidům
- je třeba znát citlivost dané jeteloviny – značné rozdíly
- na některé druhy plevele a přerostlé nejsou známy dostatečně účinné herbicidy

ošetření se liší - pro zakládané porosty (plevele, avšak i jetelovina citlivější a je zde třeba použít nižší dávky)

- v užitkovém roce - obvykle snášejí lépe zvýšené dávky

negativum – výskyt odolnějších druhů plevelů ve vyšších růstových fázích, nemusí stačit ani výrazně zvýšené dávky

vztah chemického ošetření ke zdraví a životnímu prostředí - zvážit potřebnost ošetření, upřednostňovat méně škodlivé přípravky

Povolené přípravky na regulaci plevelů

filtrovat (filtr: nenastaven)

Přípravek	Účinná látka	Člověk	Voda	Vod.org.	Půd.org.	Včely	N.člen.	Ptáci...	N.rostl.	Ž.pro...
Agil 100 EC	Propachizafop (S)			i						
Agritox 50 SL	MCPA (S)			i					i	
Aminex 500 SL	MCPA (S)			i					i	
Barclay Propyz	Propyzamid (S)		i	i					i	
Basagran	Bentazon (K)		i	i						
Buctril Extra	Bromoxynil (K)		i	i					i	
Butoxone 400	MCPB (S)		i	i						
Careca	Propyzamid (S)		i	i					i	
Corum	Bentazon (K), Imazamox (S)		i	i					i	
Dicopur M 750	MCPA (S)		i	i					i	
Escort Nový	Imazamox (S), Pendimethalin (K)		i	i					i	
Fozat 480	Glyfosát (S)		i	i					i	
Gallup Super 360	Glyfosát (S)		i	i					i	
Garland Forte	Propachizafop (S)	i		i						
Glyfo Star	Glyfosát (S)		i	i					i	
Kerb 50 W	Propyzamid (S)		i	i						
Lentagran WP	Pyridát (K)		i	i						
NASA	Glyfosát (S)		i	i						
Pardner 22.5 EC	Bromoxynil (K)		i	i					i	
Proper Flo	Propyzamid (S)		i	i					i	
Pulsar 40	Imazamox (S)		i	i					i	
Refine 50 SX	Thifensulfuron-methyl (S)			i					i	
Relva	Propyzamid (S)	i	i	i					i	
Roundup Rapid	Glyfosát-potassium (S)		i	i						
Sabel 225	Bromoxynil (K)		i	i					i	
Targa Super 5 EC	Chizalofop-P-ethyl (S)			i						
Touchdown Quattro	Glyfosát (S)			i						
U 46 M Fluid	MCPA (S)		i	i					i	
ZETROLA	Propachizafop (S)	i		i						

Charakteristika herbicidů proti dvouděložným plevelům v jetelovinách

Kontaktní

ú.l. Bentazone - poměrně selektivní a široce účinná látka pro většinu jetelovin

Basagran

- registrace – obilniny (podsev), kukuřice (podsev), jetel luční, jetel plazivý, vojtěška, bob (podsev), sója, len, fazol, hrách, hrách na zeleno, peluška, luskovino-obilní směsky, trávy semenné porosty, brambor, jetelo-travní směsky
- příznaky fytotoxicity - **za vyššího slunečního svitu a teploty** (aplikovat cca do 20 °C), **po dešti** a nebo při příchodu nočních **mrazíků** brzy po aplikaci
- u citlivějších druhů je vhodnější použít sníženou dávku s imazamoxem (Corum)
- většinou **nedostatečně** omezuje ***laskavce****, hluchavky, pěťour, narostlý mák vlčí, rdesno ptačí, rozrazily, violku* a některé další
- **nepůsobí** na odolné plevele užitkových let - *šťovíky, knotovky, rdesno ptačí, lociku kompasovou, pampelišku,turanku kanadskou* a další

ú.l. Bromoxynil* (*Pardner, *Sabel*, *Buctril Extra* 0,7-1-1,2 l/ha)

- registrován do ***jetele plazivého*** - *podsevy* v obilnině, dobrá selektivita
- výhoda cena x špatný toxikologický profil, použití není příliš žádoucí
- dosti silně až totálně **poškozuje většinu druhů jetelovin**
- zřejmě akceptovatelná v rámci **podsevu** do obilniny možnost použití u ***jetele lučního***, *případně zvrhlého*, ***Pramedi***, případně *inkarnátu* ve směsi
- **působí dobře** (spolehlivěji než bentazone) na některé druhy plevelů - *merlík bílý, laskavce, rdesno bleš., hořčici, atd.*

Systémové přípravky

Přípravky na bázi imazamoxu:

- jsou využitelné do čistých výsevů a podsevů některých luskovin
- nelze použít do podsevů v obilninách - silné poškození

Pulsar 40 *(*imazamox 40 g/l) 0,5–0,8 l/ha

- uspokojivá **selektivita** u většiny jetelovin
- výhoda oproti bentazonu - silnější systémový **účinek** - *laskavce, rdesna, hluchavky, výdrol řepky,* trávovitých - *chundelky metlice, ježatky*
- nižší účinnost – *merlíky, heřmánkovité, locika, mák vlčí, šťovíky, violka, pampeliška, vytrvalé*

Corum **- imazamox s bentazonem 22,4+480 g/l (**1,25l/ha (+ doporučeno Dash HC 0,5-1l/ha

- použitelný do semenných porostů jetelovin (*vojtěška – registrace ne v ČR, jetel luční, plazivý, nachový, alexandrijský*)
- pro další druhy ***jetele*** *(rod Trifolium)* - **lepší selektivita** zejména u citlivějších druhů a při nižším zaplevelení - použití **rozpětí dávky 1-1,25 l/ha**
- **působí** na *heřmánkovité* a se smáčedlem i na *merlíky*, **spolehlivěji potlačuje** *laskavce, brukvovité vč. výdrolu řepky, svízel, rdesno blešník, hluchavkovité, lilek černý, pampelišku, ptačinec* a další, působí i na jednoleté **jednoděložné** plevele
- nižší účinnost na *mák vlčí, lociku, violky, knotovku, rdesno ptačí, jitrocel,* nepůsobí na *šťovíky, bodláky,* apod.

Escort Nový (**imazamox + pendimethalinem**) **1,0–1,6 l/ha**

- výskyt výraznější fytotoxicity oproti samotnému imazamoxu, bentazonu a jejich kombinaci (cca 30–50 %, u citlivějších druhů i vyšší, problematická aplikace)
- je významně lépe účinný oproti Pulsaru na *řadu plevelů vč. jednoletých trav*,
- nižší účinnost - *vytrvalé plevele, na heřmánkovité, narostlý mák vlčí, lociku kompasovou, šťovíky,* hlavně za sucha

MCPA** – např.* ***Dicopur M 750 a další

- lze využít ve **snížené dávce** u většiny ***jetelů, např. s bentazonem***
- **Registrace -** jetel plazivý, jetel panonský, jetel perský, netradiční jetele (rod Trifolium)
- **účinné** většinou jen na tzv. **citlivé plevele -** ***brukvovité***, ***merlík*** *bílý,* ale i ***pcháč*** *oset, svlačec rolní ,* ***lociku*** *kompasovou*
- významné působení na ***šťovíky*** (spíše jen vzešlé ze semen, vegetativně obrostlé jen dočasně omezuje - je třeba použít vyšší dávky)

MCPB (Butoxone 400 *2-2,5 l/ha*)

- užší spektrum působení, vyšší cena
- využitelný na ošetření proti **merlíkům**, omezuje brukvovité, ***laskavec,*** *rdesna, opletku,* ***kakost, pcháč*** a některé další druhy
- zajímavý je jeho uspokojivý účinek na **šťovík**, podobně jako u MCPA však spíše jen vzešlý **ze semen**.

Pyridate (***Lentagran WP 2kg /ha)***

- znovu registrovaný kontaktní přípravek, dobrá selektivita u většiny jetelovin
- Registrace - jetel luční, jetel plazivý, jetel inkarnát, jetel alexandrijský
- poměrně drahý, užší spektrum působení

Regulace dozrávání, desikace

- desikace chemické ošetření porostu přípravkem k tomu určeným, který vyvolává stav suchosti.
- způsobuje předčasné usychání nadzemních částí rostlin.
- Všeobecně se desikace tedy užívá k urychlení dozrávání, sladění zralosti celého porostu plodiny, ke zvýšení obsahu sušiny nebo k zabránění šíření infekčních chorob.
- Stav registru k 6.2. 2019

filtrovat (filtr: nenastaven)

Přípravek	Účinná látka	Člověk	Voda	Vod.org.	Půd.org.	Včely	N.člen.	Ptáci...	N.rostl.	Ž.pro...
Beretta	Dikvát (K)			i						
Desicate	Dikvát (K)			i						
Desicate D	Dikvát (K)			i						
Desiq	Dikvát (K)			i						
Dessicash 20% SL	Dikvát (K)			i						
Digua	Dikvát (K)			i						
Dragoon	Dikvát (K)			i					i	
Maxima	Dikvát (K)			i						
Mission	Dikvát (K)			i						
QUAD-GLOB 200 SL	Dikvát (K)		i	i		i				
Reglone	Dikvát (K)			i						

- nařízení k účinné látce stanoví, že
- členské země musí zrušit všechny rozhodnutí nejpozději 4. května 2019. Po tomto datu je v zemích EU možná spotřeba zásob přípravku, avšak nejdéle do 4. února 2020.

- Náhrada - ?

- V roce 2019 – ověřovací pokusy

S dalšími potencionálními přípravky

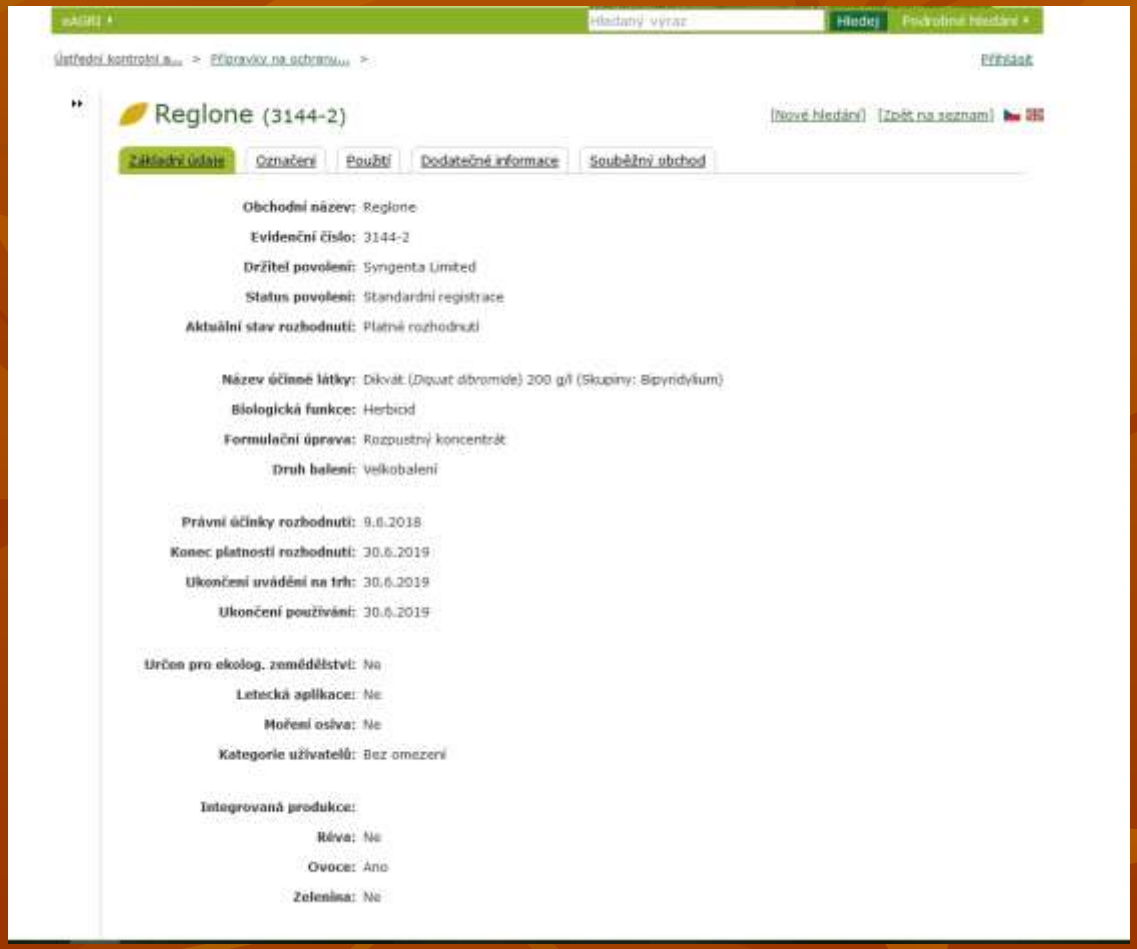

Hledaný výraz | Hledej | Podrobné hledání

Ústřední kontrolní a... > Přípravky na ochranu... > Přihlásit

Reglone (3144-2)

[Nové hledání] [Zpět na seznam]

Základní údaje | Označení | Použití | Dodatečné informace | Souběžný obchod

Obchodní název: Reglone
Evidenční číslo: 3144-2
Držitel povolení: Syngenta Limted
Status povolení: Standardní registrace
Aktuální stav rozhodnutí: Platné rozhodnutí

Název účinné látky: Dikvát (*Diquat dibromide*) 200 g/l (Skupiny: Bipyridylium)
Biologická funkce: Herbicid
Formulační úprava: Rozpustný koncentrát
Druh balení: Velkobalení

Právní účinky rozhodnutí: 9.6.2018
Konec platnosti rozhodnutí: 30.6.2019
Ukončení uvádění na trh: 30.6.2019
Ukončení používání: 30.6.2019

Určen pro ekolog. zemědělství: Ne
Letecká aplikace: Ne
Moření osiva: Ne
Kategorie uživatelů: Bez omezení

Integrovaná produkce:
Réva: Ne
Ovoce: Ano
Zelenina: Ne

Závěr

Hmyzí škůdci – listopasi rodu Sitona, nosatčíci rodu Apion, kyjatka hrachová

- ošetření pouze u semenných porostů

Ochrana proti plevelům - pro zakládání je u nich vhodná spíše krycí plodina, j. luční i bez

- **na píci** většinou nevyžadují chemické ošetření, jsou obecně výrazně **citlivější** k herbicidům oproti vojtěšce.
- z herbicidů je u nich **vhodnější** z hlediska selektivity **bentazone,** případně směs **Corum**, u plazivého bromoxynil oproti Pulsaru a hlavně Escortu N.
- u vyšších dávek imazamoxu bývá vysoká **fytotoxicita** (Pulsar 40 a hlavně Escort Nový).
- je zde **použitelné MCPA nebo MCPB**

Desikace porostu – 2019 – lze použít ú.l. dikvát – 2020 ?

Děkuji za pozornost

Ing. Pavel Kolařík
Zemědělský výzkum, spol. s r.o.
664 41 Troubsko, Zahradní 1
kolarik@vupt.cz